

מרי חאס, פעילה פלסטינית בעזה, ילידת חיפה שהחליטה מרצונה לעבור לרצועה ב־1979, קומוניסטית שננטשה את המפלגה, פמיניסטית ערבית, מספרת על חייה, מאבקה, התנגשויותיה עם השילטונות ודעתה על הכיבוש

"הנוצרים לא רצו לחתן אותנו, המוסלמים לא רצו לחתן אותנו, וגם לקפריסין לא רצו לחתן לנו לנסוע"

"כשעצרו את מוחמד, השכנים בחיפה גירשו אותי מהדירה ולא נתנו לי אפילו לקחת את בגדי הילדים"

"שיחרור האשה קודם לשיחרור הפלסטינים. אם הנשים ישוחררו, השיחרור הפלסטיני יבוא יותר מהר"

ראינה ענת סרגוסי

ענת סרגוסי, תעלים הזה

"גם אני בוכה לפעמים, אבל אני מאוד מנסה שלא לבכות. אני לא בוכה בקלות"

"אחרי שבני מת הבנתי שאני צריכה להמשיך להילחם ולחיות את חיי ולעשות חיים טובים יותר לילדים אחרים"

"הייתי מאמינה גדולה במשא ומתן, אבל אחרי שראיתי את התנהגות החיילים, אני כבר לא יודעת"

"צריכים להחדיר מילחמה

שערה, ולא לבכות!"

היא אמרו לה, למרי חאס, לא־אחת שהיא דומה לגאולה כהן. היא לא כל־כך אוהבת את ההשוואה הזאת, וזה בלשון המעטה. אשה פלסטינית, שחורת־שיער, שחורת־עיניים, שחורת־גבות, שפניה מאירות, ושמענינה ניבטת אש־המילחמה. אבל שמילחמתה היא מילחמת־המילים. יש לה לשון חדה, היא ממחרת לענות, מרבה להשתמש בביטויים כמו "שטויות", "קישקוש", "דיבריי־הבל". היא מתגוררת עם בעלה, מוחמד, בבית רחבי־ידיים באחת השכונות הדרום־מערב

הילדים שלי יתחתן עם יהודיה, כדי שנחוגג גם את החגים היהודיים ואז אנחנו מסודרים". למרות 61 שנותיה, מרי חאס היא כמו קפיץ. היא נוהגת במכונית מסוג "רנו 4" ומתרוצצת בה בכל רצועת־עזה. בשבועיים האחרונים, כשהרצועה בערה, כשבכל פינה היו צמיגים בוערים, כשבכל רחוב היו הפגנות סוערות, כשבכל שכונה ומחנה־פליטים היה עוצר וכמויות של גאז נדמיע, מרי חאס היתה בכל מקום. היא נסעה לבדוק, לבקר, להיות נוכחת, לדבר עם אנשים, לראות פצועים, לנחם אבלים.

ביות של העיר עזה. מחלון חדר־המגורים אפשר לראות את הים, ולא צריך להתאמץ – הוא קרוב מאוד. באותו חדר גדול, מרוהט בנוחיות, שיש בו פינות־ישיבה רבות, כור־סות נוחות, שולחנות קטנים בכל פינה, מאפרות מזרות על כל שולחן, ניצב במינה עץ־אשוח גדול וגבוה, מקושט במנורות בשלל צבעים. מרי חאס נולדה כנוצריה פרוטסטנטית והיא נשואה למוחמד, שנולד כמוסלמי. הם חוגגים, לכן, גם את החגים הנוצריים וגם את החגים המוסלמים. "עכשיו" היא אומרת בחיך ממזרי, "אני רוצה שאחד

היא היתה פה ושם. היא סייעה רבות לעיתונאים זרים שביקשו לסקר את המאורעות, התווכחה עם חיילים, ניסתה להגיע לבית־החולים שיכא שנכבש לפני שבועיים על־ידי הצבא, חדרה והגיעה לכל מקום. אש המאבק, כך נראה, בוערת בעצ־מותיה. היא לא נחה לרגע. גם לנכדיה, שלושה במיספר – מוחמד, בן ה־4 וחצי, מרי, בת ה־3 וג'מאל בן שיבעת החודשים – אין לה כמעט זמן. אלה באו לפני שבועיים בחברת אמם ממצריים, בדיוק עם פרוץ ההפגנות הסוערות. הם באו לבקר את סבא